

місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати. Податкова соціальна пільга є єдиним механізмом у Податковому кодексі, який чітко спрямований на зниження податкового тиску на доходи незаможних громадян. Водночас перелік соціальних податкових пільг є вкрай обмеженим і недостатнім. Загалом розробники Податкового кодексу не приділили достатньої уваги проблемі відновлення принципу соціальної справедливості податку. Це пояснюється тим, що оскільки, як було зазначено вище, більшу частину доходів бюджету від справляння податку на доходи фізичних осіб формують незаможні громадяни, відчутне зниження фіскального навантаження на них призведе до значних втрат бюджетних коштів; 3) оподаткування пасивного інвестиційного доходу. Досить прогресивним нововведенням стало запровадження оподаткування всього спектра пасивних інвестиційних доходів [5].

Висновки. Отже, Податковий кодекс України щодо податку на доходи фізичних осіб практично не зменшив фіскальний тиск на доходи незаможних громадян, підвищив його для громадян з доходами вищими за середні і не зробив жодного прогресивного кроку у боротьбі з поширеною практикою ухиляння від сплати податків. Проблема соціальної несправедливості зазначеного податку залишилася невирішеною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Реформування податкової системи України: теорія, методологія, практика : монографія / [Ф. О. Ярошенко, П. В. Мельник та ін.]; за заг. ред. М. Я. Азарова. – К. : Міністерство фінансів України, 2011. – 656 с.
2. Податкова політика України : навч. посіб. / П. В. Мельник, З. С. Варналій, Л. Л. Тарангул [та ін.]; за ред. П. В. Мельника. – К. : Знання України, 2010. – 505 с.
3. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2012. – 256 с.
4. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за 2012 рік. – www.minfin.gov.ua
5. Податковий кодекс України [Текст]: із змінами і допов. станом на 1 січня 2013 р. : (відповідає офіц. текстові). – www.zakon2.rada.gov.ua

*Манжула Є. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ КОЛЕКТИВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

Економічна ситуація, яка склалася в нашій країні під впливом трансформаційних перетворень, поставила перед економічними науками ряд питань

щодо пошуків найкращих шляхів формування нашої економічної системи. Виходячи з цього, питання власності, а також оптимального співвідношення її видів та форм було і залишається одним з найактуальніших в економічних дослідженнях. Аналіз показує, що практично всі більш або менш значні політико-економічні роботи в тій чи іншій мірі торкаються питань власності. Важливе значення для аналізу відносин власності мають праці таких відомих учених, як М. Баліна, Дж. Ерроу, Л. Клейна, М. Кондратьєва, Р. Оуена, Ф. Райфайзена, Дж. Рассела, Ш. Фур'є, Д. Чаянова, Г. Черкасова та інші. Також, значний внесок в розробку теоретичних засад відносин власності внесли вітчизняні вчені Л. Гальчинський, В. Геєць, П. Єщенко, Г. Задорожний, М. Корецький, І. Лазня, В. Логвиненко, Л. Мельник, С. Мочерний, О. Онищенко, Ю. Палкін, М. Туган-Барановський та інші. Однак, ряд проблем теорії власності потребує подальшого дослідження. На нашу думку, недостатньо аналізуються трансформаційні процеси, що відбуваються в колективних формах власності, до того ж не існує єдиного підходу до визначення колективної власності як економічної категорії¹.

Різноманітність підходів щодо визначення суті колективної власності, як і до структурної класифікації власності обумовлена перш за все тим, що “один і той же індивідуальний чи колективний суб'єкт виробництва стає носієм кількох типів, видів, форм відносин власності. Раніше чіткі межі як по суб'єктах, так і по об'єктах останніх розмиваються” [10, с. 193]. Однак це не означає, що колективна форма власності взагалі зникає.

Колективна власність – це об'єктивно існуючий, історично сформований вид власності, якому характерне привласнення об'єктів власності певним колективом на умовах спільного (а не дольового) володіння, користування та розпорядження цими об'єктами. Тобто колективна власність є неподільною і належить всьому колективу на рівних правах. До того ж слід зазначити, що “колективом є не будь-яке об'єднання людей, а лише таке, в якому домінуючу роль відіграють спільні потреби та інтереси учасників даного об'єднання” [12, с. 69]. За такого підходу до підприємств колективної форми власності слід відносити кооперативи та інші об'єднання, в яких домінують колективне майно, потреби та інтереси.

Не зважаючи на об'єктивне існування колективної власності, в нашому правовому полі це питання залишається не визначеним. Так, в Конституції України поняття колективної власності взагалі не згадується [8], не передбачено воно і Цивільним кодексом України [11], статистичний щорічник, починаючи з 2004 року, посилаючись на Цивільний кодекс, не виділяє підприємства колективної форми власності, а така організаційно-правова форма ведення господарства як колективне підприємство взагалі не реєструється. Закон України “Про власність” [3], який містив

¹. Західна економічна література виокремлює лише дві форми власності: приватну і державну. Деякі вітчизняні дослідники підтримують цю точку зору і вважають колективну власність різновидом приватної. Але більшість вітчизняних авторів виділяють колективну власність як окрему форму власності. Проте і в цьому контексті існує ряд розбіжностей у поглядах.

цілий розділ “Право колективної власності” в 2007 році втратив чинність на підставі Закону України “Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Цивільного кодексу України” [4], на сьогоднішній момент існують лише проекти нового Закону України “Про власність”, але і в них колективна власність не визначається. Проте, залишаються чинними Закон України “Про колективне сільськогосподарське підприємство” [5], Закон України “Про кооперацію” [6], Закон України “Про споживчу кооперацію” [7], в яких зазначається поняття колективної власності. Крім того існує Господарський кодекс України [1], згідно якого, в частині другій статті 93 визначено, що “підприємствами колективної власності є виробничі кооперативи, підприємства споживчої кооперації, підприємства громадських та релігійних організацій, інші підприємства передбачені законом” [1]. Ще однією проблемою для практичної діяльності підприємств колективної форми власності є внесення змін до вище згаданих законів стосовно заміни в деяких положеннях поняття колективна власність на сумісна, посилаючись на приведення цих законів до відповідності з Цивільним кодексом і Конституцією. Так, норма статті 3 Цивільного кодексу, визначає, що правоздатність суб’єктів сумісної власності здійснюється за спільною угодою всіх учасників, тоді як діючим правом колективної власності вона визначається більшістю голосів. Очевидно, що практичне застосування цієї норми значно ускладнить прийняття рішень господарюючими суб’єктами колективної форми власності і в багатьох випадках призведе до їх ліквідації.

Таким чином, невизначеність щодо правового регулювання підприємств колективної форми власності значно ускладнює їх роботу, а подекуди і вимушує до зміни організаційно-правової форми. Все це свідчить про недооцінку колективної форми власності та нехтування її можливостями в розв’язанні ряду економічних та соціальних конфліктів. Однак, вона здатна не лише забезпечити певні позитивні зрушення в структурі соціального розвитку, але й визначити характер економічних відносин в країні на демократичних принципах. Використання переваг колективної власності робить її ефективним засобом саморегуляції, дозволяє узгоджувати інтереси різних суб’єктів господарювання і в той же час є адекватним способом вирішення внутрішніх суперечностей розвитку економічної системи. Саме колективна власність дозволяє залучати широкі верстви населення до трансформаційних процесів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Господарський кодекс України: поточна редакція від 03.02.2013р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – С. 144. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> – Назва з екрану.
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. [Т.1] / С. В. Мочерний [та ін.]; відпов. ред. С. В. Мочерний. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2000.– 864 с.
3. Закон України “Про власність”: поточна редакція (втрата чинності) від 20.06.2007р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 20 – С. 249 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/697-12> – Назва з екрану.

4. Закон України “Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Цивільного кодексу України”: поточна редакція від 11.06.2011р. [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради України. – 2007– № 33 – С. 440 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997-16> – Назва з екрану.
5. Закон України “Про колективне сільськогосподарське підприємство”: поточна редакція від 09.12.2012р. [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради України. – 1992 – № 20 – С. 272 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2114-12> – Назва з екрану.
6. Закон України “Про кооперацію” ”: поточна редакція від 19.01.2013р. [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради України. – 2004 – № 5 – С. 35 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>– Назва з екрану.
7. Закон України “Про споживчу кооперацію”: поточна редакція від 09.12.2012 р. [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради України. – 1992 – № 30 – С. 414 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2265-12> – Назва з екрану.
8. Конституція України: Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К. : Феміна, 1996. – 64 с.
9. *Мельник Л. Ю.* Економіка, власність і підприємництво / Л. Ю. Мельник, М. Х. Корецький, В. М. Огаренко. – Дніпропетровськ : Січ, 2001. – 612 с.
10. *Рибалкін В. О.* Теорія Власності / В. О. Рибалкін, І. В. Лазня. – К. : Логос, 2000. – 279 с.
11. Цивільний кодекс України: поточна редакція від 19.01.2013 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – С. 356. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>– Назва з екрану.
12. *Черкасов Г. И.* Общая теория собственности : [учеб. пособие для вузов.] / Г. И. Черкасов. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2003. – 263 с.

Петришина Н. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Процес ринкової трансформації національної економіки свідчить про необхідність модернізації усіх сторін господарського життя суспільства та державного устрою шляхом їх раціонального реформування, становлення більш ефективної структури економіки, знаходження оптимальної і ефективної взаємодії державного та підприємницького секторів.

Правовою базою державно-приватного партнерства в Україні є Закон України “Про державно-приватне партнерство” (01.07.2010 р.). Згідно цього нормативно-правового акту під державно-приватним партнерством розуміють систему відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох партнерів об’єднуються, з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у